"У НІЧОМУ НЕ ПРОГРІШИВСЯ"

Коли Ірод вступив до царського "малого" трикліniюму[1], де відбувалася "інтимна", звичайна вечеря, не дута, всі нечисленні гості цезаря Октавія Авґуста[2] вже були за столом.

Але спізнення Ірода нікого не здивувало. Знали бо, що Ірод мусить побачитись з багатьма людьми. Здати звіт не тільки самому цезарю особисто, але й різним офіціяльним, — а ще більше неофіціяльним! — цезаревим урядовцям про все що робиться, — і може робитися! — у Палестині. А в ній, за часів Ірода, прозваного "Великим", кипіло, як у котлі на вогні.

Незадоволення всіх, всім і скрізь наповнювало увесь край, що хвилі готове було вирватись й залити всю землю повстаннями, бунтами, неспокоєм. Ірод вже скарав смертю трьох своїх старших синів[3]

Троє ж молодших, що ще залишились в живих, — Архелай, Ірод Антипа та Філіп[4] — тільки й робили, що їздили до Риму, хоч така подорож була й не легка, щоб добитись "усунення" батька від влади, а .. по можливості — й братів! Намагались, але щоб у Римі не зустрітись ні з батьком, ані з кимсь із братів.

Ірод-батько роками мав чимало клопоту, щоб все так зарядити, щоб він знав усе, що роблять інші. Але щоб ті "інші" не знали нічого про те, що робить він сам та чим "бавиться" у Римі. Вечеря саме починалась, коли увійшов Ірод.

Раби прибирали зі столів різні варені риби у дуже гострих підливах, начинювані і просто насолені оливки. Ці перекуски мали розбудити апетит до більш солідних страв вечері.

Подавали вже запечені ва тісіт молочні поросятка — дуже улюблену страву.

А на естраді, проти столів, співочні псалтрії бавили гостей своїм співом та грою на арфах. Спів та музика були гармонійні, але не голосні, щоб не перешкоджати розмовам.

Коли Ірод ліг на приправлене для нього ложе[6], на естраду саме виходили молоді грецькі хлопці, що мали виконати знаменитий "бубазис" — стародавні гімнастичні рухи, як привчали колись молодих спартанців до досконалої пружности м'язів й терпеливого зношення фізичного болю. Помпея[7] зробила з цієї руханки забаву, яка швидко розійшлася по всій імперії й дуже сподобалась, як "нова річ", дотоди не знана.

Цього вечора юнаків було всього лише дев'ять. Гарно причесані, хоч волосся мали досить коротке, тільки накриваюче вуха, були заквітчані трояндовими вінками й одягнені у короткі, по коліна туніки, ледве зарожевілої, ясної барви.

Вступивши на естраду, юнаки враз всі повернулися спиною до глядачів і під такт музики почали прудким рухом викидати вгору то одну, то другу ногу, якою з цілої сили вдаряли себе по поясниці. Наа ніжно-зарожевілих туніках показалися краплини крови, які розпливались у криваві плями. Теж заплескали в долоні, вигукуючи підбадьорливі слова.

Рухи пружних ніг ставали прудкіші, кров бризкала з-під твердих п'ят "бубазистів".

Але коли двоє з них зомліло, їх винесено до сусідньої салі на відпочинок та підсилення.

Авґуст однак зауважив, що Ірод не їсть, лише сьорбає з келиха вино.

— Так захопився видовиськом, — з усміхом запитва цезар, — що ані не скуштував цих начинюваних трюфелями, запечених у тісті поросят, що, справді, ні з чим не можна порівняти щодо смаку!

Ірод похитав заквітчаною вінком головою:

— Ні, божеський цезаре! — відповів поважно й так, щоб всі його чули. — Не видовисько перешоджає мені скуштувати цієї незрівнянної, як ти кажеш, страви... А закон.

— Закон? Який закон? — здивувався цезар і дехто із гостей.

— Наш, гебрайський, святий закон! — спокійно і з гідністю висвітлював Ірод.

— Він забороняє нам їсти м'ясо.. цієї тварини, — вказав рукою на запечених поросят, ухиляючись від необхідности висловити саму назву "нечистої тварини".

— Я ж правовірний юдей й ніколи — ані у найменшому! — не порушив закону. Ні в чому й ніколи не прогрішився проти нього. Бо, — обкинув поглядом присутніх, — бо пам'ятаю, що я не тільки правовірний син свого народу, а стою на його чолі. Мушу завжди й у всьому бути йому прикладом... Мушу дбати про те, щоб мені не можна було нічого закинути... , ані того, найменшого! І — запевняю тебе, божеський! — ніколи жодна з подібних тварин — знов вказав рухом руки на півмисок з поросятами — не була забита у мойому домі!

Аж руку на серце поклав впевнений у своїй праведності Ірод. А до вуха цезаря нахилився його довірений приятель Квінтій Леонтул[8]:

— Що безрога не була ніколи забита — це, може, й правда! — тихо промовив Квінтій. — Але не тільки трьох старших синів своїх, але й малого — ще не дволітнього![9] — звелів забити цей правовірний... як

ото винищував у Палестині юдейських дітей! — бо напророкували тоді, що серед них народився той "цар юдейський", якому належатиме "цілий світ", Авґусте.

Цезар знизав плечами:

— Що ж, у Ірода ліпше бути свинею, як сином![10] — відповів також пошепком.

_____

1. Триклініюм — їдальня. У домах багатих звичайно був триклініюм "парадний" великий і "малий" — для родинної вечері.

2. Цезар Октавій (Октавіян) Авґуст — від р.63 перед Р.Х. до р.14 по Р.Х.

3. Історичний факт.

4. Історичний факт. Ірод Антипа — був при владі за часів Христа.

5. При розкопах у Помпеї було знайдено чимало таких "консервів" та готових підлив у герметично закритих посудах. Вони не зіпсувались від часу і лежанням у попелі та лаві, і археологи з цікавістю їх скуштували.

6. У стародавні часи за столами при їжі не сиділи, а лежали, спершись ліктем на подушки ложа.

7. Історично. Цю "забаву" впровадила до моди саме Помпея.

8. Постать історична

9. Історичний факт

10. Cum audisset Augustus inter pueros ques in Syria Hirodes rex Judeaorum intra bimalus jussit interfici, filium quoque enis occisum sit:

" Melis est Hirodis porcus esse quam filium!"/ Macrobius — II. — 159 (Макробій, книга II. — С. 159)